

PREAFERICIT ÎN DOMNUL HRISTOS

Prof. dr. Alexandru Nicoară

MOST BEATITUDE IN CHRIST THE LORD

Abstract: In the last period, the totally unargued ironies towards the Church and its servants have multiplied. People who do not know how to write grammatically correct, who have not stood out for anything, try to mock the institution of the Church and its servants. The church, called the mother of the Romanian people (Mihai Eminescu) is an institution with many achievements in recent years: philanthropic, administrative-household and cultural

Keywords: Church, institution, correct, servants

În ultima perioadă s-au înmulțit ironiile total neargumentate la adresa Bisericii și a slujitorilor ei. Oameni care nu știu să scrie corect gramatical, care nu s-au remarcat prin nimic, încearcă să batjocorească instituția Bisericii și pe slujitorii ei. Biserica, numită *mama neamului românesc* (Mihai Eminescu) este o instituție cu foarte multe realizări în ultimii ani: filantropice, administrativ-gospodărești și culturale.

Mulți ironizează titlatură de *Preafericit* a Părintelui Patriarh, le este teamă să nu fie altcineva mai *fericiți* decât ei. Conform Statutului pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul poartă titlatura de: Preafericirea Sa, Preafericitul Părinte (Daniel), Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române¹. Această titlatură au purtat-o toți patriarhii României (Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Justinian Marina, Iustin Moisescu și Teoctist Arăpașu) . Chiar o să îi dezamăgesc pe unii, fericirea de a-L sluji pe Dumnezeu întrece orice fericire trecătoare și neputincioasă de pe pământ. Aceasta ne-o spune și regele Solomon, fiul regelui David și al Batșebeii, „Cine cugetă la Cuvântul Domnului găsește fericirea, și cine se încrede în Domnul este fericit”². *Fericirea în Hristos* este un izvor nesecat de binecuvântare și har.

¹ Articolul 25, 2.

² Pildele lui Solomon 16, 20.

Să explici această titulatură de *Preafericit* a Părintelui Patriarh nu este un lucru complicat deloc. Pe timpuri (în unele țări mai este și astăzi actual: Rusia, Ucraina, Grecia, Serbia) călugării erau numiți fericți: fericitul Antonie, Fericitul Filotei, Fericitul Augustin. Cred că oricine trebuia să audă, măcar o dată în viață, de Fericitul Augustin. Patericul și Filocalia sunt pline de *fericiți*, aceasta pentru cine mai citește în zilele noastre. Cultură nu îți poți face de pe Facebook. Patriarhul se alegea, ca și astăzi deasemenea, dintre *fericiții* (monahi). Ca să se deosebească de ceilalți *fericiți* i-au pus un *prea* în față rezultând *Preafericit*. La acest aspect face referire și Antifonul Glasului V- „FERICITĂ este viața PUSTNICILOR, a celor ce se întraripează cu dumnezeiescul dor”. La toate acestea se adaugă *Fericirile* din Evanghelia după Matei cap. 5 pe care Mântuitorul Însuși ni le-a lăsat moștenire pentru veșnicie. Pustnicul, denumit și sihastru, schimnic, ascet, anahoret sau eremit, este, în creștinism, un monah care se izolează de lume, care duce o viață aspră. O persoană care se retrage într-un loc izolat de societate și de tentațiile acesteia și care prin post și rugăciuni încearcă să aibă o mai strânsă legătură cu Dumnezeu.

Distincția de sorginte romano-catolică între Sfinți (*sancti*) și Fericți (*beati*) nu se face însă cu rigurozitate în Biserica Ortodoxă, astfel că apelativele de Sfânt și Fericit tind să fie considerate echivalente și să fie folosite alternativ (ex: Sfântul/Fericitul Ieronim).

Omul postmodern se întreabă dacă poate fi cineva fericit, și dacă da, ce înseamnă să fii fericit. Sfinții Părinți au subliniat că adevărata fericire se adapă din coasta străpunsă a Mântuitorului Iisus Hristos. Omul contemporan trebuie să înțeleagă că adevărata fericire nu poate veni din dobândirea unor bunuri materiale, trecătoare. Esența fericirii autentice este de natură spirituală, duhovnicească. Aș cita aici penultima strofa din poezia *Un om fericit*: „Cine are-nțelepciune/ Să priceapă, n-ar fi greu:/ Fericirea nu e-n lume,/ Ci e doar în Dumnezeu!”. O dată cu Învierea lui Hristos „nu mai avem dreptul să ne plângem de nimic când fericirea este la îndemâna oricui - Iisus Hristos, credința în cuvântul Său, ascultarea poruncilor Sale, urmarea virtuților Sale. Aceasta este viața fericită. Restul e deșertăciune”³.

Preafericitul Daniel trăiește fericirea de a fi înțeles sensul cel mai înalt al Vieții- cărarea plină de harul Duhului Sfânt ce urcă până la cer. *Fericit* se poate numi pentru faptul că dintr-un copil născut la țară (satul Dobrești, Comuna Bara, Județul Timiș) a reușit, prin strădaniile nebănuite, să studieze pe băncile Institutului Teologic elvețian. *Fericit* se poate numi pentru că Dumnezeu i-a îngăduit să aibă un conducător de doctorat în Teologie de talia părintelui D. Stăniloae. *Fericit* se poate numi pentru prezența în viața duhovnicească a părintelui Ilie Cleopa (naș călugărie). *Fericit* a fost pentru realizările din Mitropolia Moldovei și Bucovinei:

³ Valeriu Gafencu, Calea spre fericire (Scrisori trimise din închisoare celor dragi), Colecția Rugul Aprins, Făgăraș, 2006, p. 4.

zeci de biserici ridicate, centre socio-medicale și culturale, postul de radio și televiziune Trinitas, ziarul Lumina, Spitalul Providența din Iași. *Fericit* a fost când pentru prima dată în istoria unui popor ortodox, oamenii paralizați sau bătrânii care nu puteau ajunge la biserică au putut urmări Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, zilnic, pe postul Trinitas TV al Patriarhiei Române. De asemenea, pe plan social-caritativ, Mitropolitul Daniel a înființat o serie de instituții sociale, amintind: Asociația creștină Pelerinul (Iași, 1996); Cabinetul stomatologic St. Pantelimon (Iași, 1993); Asociația Medicilor și Farmaciștilor Ortodocși din România (Iași, 1993); Departamentul socio-caritativ Diaconia (Iași, 1994); Cantine pentru săraci la Iași, Pașcani, Dorohoi, Hârlău (1993-1995); Dispensar policlinic „Sf. Ap. Petru și Pavel” (1998); Fundația Solidaritate și Speranță (2002); Centrul de educație și informare medicală Providența II (2002); Institutul social-caritativ Diaconia (2003). Patriarhul Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a organizat, de asemenea, numeroase simpozioane, colocvii, congrese naționale și internaționale, și a organizat permanent programe culturale, educative și filantropice.

Din anul 2007 Mitropolitul Daniel Ciobotea devine Patriarh al României. Urmează nenumărate realizări cu care nici măcar Statul român nu se poate lăuda deși beneficiază de bugetul țării. În timpul patriarhatului său, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a rânduit în sinaxare o mulțime de sfinți cuvioși, ierarhi și mireni: Cuviosul Ioanichie cel Nou de la Muscel (26 septembrie 2009); Sfântul Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești (27 septembrie 2009); Sfântul Voievod Neagoe Basarab (26 septembrie 2009); Cuviosul Irodion de la Lainici (1 mai 2011); Sfântul Ierarh Andrei Șaguna (29 octombrie 2011); Sfântul Ierarh Simion Ștefan (30 noiembrie 2011); Sfinții Putneni (13 mai 2017); Cuviosul Pafnutie-Pârvu Zugravul (4-5 iulie 2017); Mitropolitul Iosif Naniescu; Moș Gheorghe Lazăr (5 octombrie 2017). „Agenția de Știri Basilica“, „Biroul de Presă al Patriarhiei Române“, „Radio Trinitas“, „Ziarul Lumina“ și „Trinitas TV“ sunt creația Preafericitului Daniel. Tot Preafericitului i se datorează proiectul medical *Sănătate pentru sate* de care au beneficiat în jur de 15.000 de români și proiectul *Donează sânge! Salvează o viață!* la care au participat mii de oameni, în jur de 9000 de donatori a avut doar Paraclisul Catedralei Mântuirii Neamului. Cred că nici o carte de 300-400 de pagini nu poate surprinde deplin toate realizările Părintelui Patriarh pentru românii din țară și diaspora. Sper să se publice curând o astfel de carte!

Un alt aspect pe care aș vrea să îl amintesc este răbdarea și înțelepciunea cu care Preafericitul s-a afișat întotdeauna. O să apelez la textul Epistolei sobornicești a lui Iacov: *Iată, noi numim fericiți pe cei ce au răbdat. Ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut sfârșitul hărăzit lui de Domnul; că mult-milostiv este Domnul și îndurător* (Iacov 5, 11). Și din acest punct de vedere își merită deplin titulatura de *fericit*. Unii români îl ironizează zilnic pe când Suveranul

pontif Papa Francisc a spus despre Preafericitul Daniel, când a venit în România, că *avem un mare Patriarh*. Și conducerea Institutului Teologic de la Bossey (Elveția) l-a văzut *mare* pe Părintele Patriarh de vremea ce l-au numit Lector și Director adjunct

Deși foarte mulți cârtitori îi reproșează Preafericitului Părinte Patriarh Daniel inițiativa de a ridica la București Catedrala Mântuirii Neamului, un proiect considerat de unii prea mare pentru noi românii, de parcă Dumnezeu nu ne-a dat și nouă românilor atâtea bogății și atâtea binecuvântări pe care nu le-am administrat spre binele poporului și al neamului nostru. De parcă Preafericitul și întreg Sinodul Bisericii Ortodoxe Române ș-ar fi construit această Catedrală pentru propriul sine, ci nu ca loc de rugăciune înaintea Preabunului Dumnezeu și spre pomenirea tuturor celor care s-au jertfit pentru binele și integritatea țării. De aceea cu prilejul Sfințirii Catedralei Mântuirii Neamului a fost așezată cu evlavie și multă recunoștință sub Sfânta Masă a Altarului lista cu numele tuturor eroilor români cunoscuți care și-au jertfit viața pentru neam și credință în Războiul de Independență din 1877-1878, în Războaiele Balcanice din 1913, în Primul Război Mondial din 1916-1919, în Al Doilea Război Mondial din 1944-1945, precum și numele făuritorilor României Mari de la 1918. Listele cu numele eroilor au fost puse la dispoziția Patriarhiei Române de către Ministerul Apărării Naționale.

Dacă am analiza corect și profund viața și activitatea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel am găsi suficiente motive pentru a-i respecta personalitatea și nenumăratele realizări. În anul 1979 susține teza de doctorat la Facultatea de Teologie din Strasbourg intitulată *Réflexion et vie chrétiennesaujour d'hui. Essai sur le rapportentre la théologie et la spiritualité*. La un an după susținerea tezei de doctorat la Strasbourg, susține la Institutul Teologic Universitar din București teza *Teologie și spiritualitate creștină. Raportul dintre ele și situația actuală* sub îndrumarea vrednicului de pomenire Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, considerat unul dintre autoritățile proeminente din teologia europeană a secolului XX. După susținerea lucrării și primirea titlului de doctor în Teologie, părintele Dumitru Stăniloae l-a caracterizat pe Preafericitul Părinte Patriarh ca un candidat bine pregătit, bine informat și pătruns de dorința și râvna de a trăi o viață teologică de adâncime duhovnicească. Din anul 1980 a activat ca lector la Institutul Ecumenic de la Bossey – Elveția (în perioada 1986-1988 fiind și director adjunct), fiind și profesor asociat la Geneva și Fribourg (Elveția).

Un al doilea aspect la care aș vrea să mă refer este relația Preafericitului cu părintele Arhimandrit Cleopa Ilie, duhovnicul de la Mănăstirea Sihăstria, iubit de toți românii și cunoscut ca *moșul putregaiul* care repeta parcă într-un mod profetic, ca oarecând Sfântul Ioan Botezătorul, *mânca-v-ar raiul*. Părintele Cleopa, o autoritate morală deosebită în viața duhovnicească, a luat

sub mantia sa în 1987 pe tânărul teolog Dan Ilie Ciobotea, care mai târziu ajunge Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, în prezent Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Dacă în viața culturală universitară a fost călăuzit de părintele Dogmaticii, părintele Academician Dumitru Stăniloae, considerat cel mai mare teolog ortodox contemporan, în viața ascetico-monahală a fost călăuzit de marele Ilie Cleopa, unul dintre cei mai buni duhovnici pe care i-a avut vreodată România. Părintele Dumitru Stăniloae și părintele Arhimandrit Ilie Cleopa au fost două personalități marcante ale vieții bisericești, care au fost garanții celui care va fi numit mai târziu în demnitatea de patriarh.

Vorbesc unii de Catedrala Mântuirii Neamului de parcă ar fi proprietatea privată a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Toți patriarhi predecesori, uitați de unii, dar niciodată de Biserică, au militat pentru construirea unei Catedrale naționale. Ce a avut în plus acest Patriarh școlit și preșcolit pe băncile universităților serioase din Occident? A avut în plus puterea de a lupta cu răutatea unora, a avut puterea de a scoate la lumină Biserica în vremuri tulburi, a avut puterea și curajul de a-i îndemna pe preoți să iasă din interiorul altarelor, să muncească și să administreze în mod nepărtinitor averea și bunurile Bisericii.

Ideea unei Catedrale naționale are o istorie mult mai îndepărtată. Ea a fost propusă de Regele Carol I împreună cu Sinodul Bisericii Autocefale Române și reluată imediat după Primul Război Mondial când au și apărut schițe de proiecte ale arhitecților vremii. Intelectualii și politicienii au dorit să se ridice atunci, la București, o catedrală ortodoxă, ca simbol al unității naționale. Regele Carol I era de acord să aloce cinci milioane de lei aur, care reprezentau aproximativ 5% din bugetul țării. Intelectualitatea împreună cu conducerea țării au alocat 5% din bugetul țării. Cât ar însemna 5% din bugetul actual al țării? Din păcate la conducerea țării nu mai este Carol I și nici intelectualitatea nu mai este implicată în politică atât de mult cum era în aceea perioadă. De unde să mai găsești un prim-ministru și om politic ca Nicolae Iorga, profesor universitar cunoscut în lume ca medievist, bizantinist, romanist, slavist, istoric al artelor și filozof al istoriei? De unde să mai găsești un Titu Maiorescu, un craiovean care s-a remarcat atât ca academician, avocat, eseist, filozof, pedagog, critic literar și nu în ultimul rând om politic de o înaltă ținută morală și culturală. A ocupat funcția de Ministru de Interne iar între anii 1912 și 1914 a fost prim-ministrul României și nu în ultimul rând membru fondator al Academiei Române. Studiază la Berlin, Sorbona și Paris iar împreună cu prietenii săi: Petre P. Carp, V. Pogor, Th. Rosetti și I. Negruzzi fondează revista *Junimea*, apoi în 1867, revista *Convorbiri Literare*. Că tot am amintit de prietenii lui Titu Maiorescu, toți au fost nu numai oameni ai culturii, critici literari și scriitori și oameni politici, Theodor Rosetti fiind Ministru al României perioada 1888-1989, Ministru de Finanțe în 1912 și un an mai târziu, președinte al Senatului Român. Am amintit câteva date biografice din viața unor personalități marcante ale culturii românești dorind să subliniez

faptul că la cârma politicii și a diplomației românești au stat și au vegheat oameni de cultură care au fondat instituții culturale, ci nu niște agramați care nu pot vorbi liber și fără greșeli gramaticale nici măcar 3-4 minute în fața microfoanelor. Mass-media ar trebui să se arate indisponibilă la interviewarea acestor indivizi intrați într-o *relație de divorț* cu bunul simț, cu moralitatea, cu iubirea de patrie și nu în ultimul rând cu tot ceea ce înseamnă cultură, estetică și frumos. Țin din toată inima, să-l amintesc în această pleiadă de politicieni români, cu activitate complexă, pe Ion C Brătianu, ministrul cu diferite portofolii în varii guverne, și care și el a fost membru de onoare al Academiei Române școlit pe băncile parisiene. Erau vremuri de normalitate, de firesc. Elita culturală deținea cele mai importante funcții în stat.

Poporul român parcă ar suferi de amnezie. A uitat că prima școală românească se află în curtea Bisericii Sfântului Nicolae din Șcheii Brașovului. Când vorbim de prima școală românească amintim cu recunoștință munca protopopului Mihai și a povestitorului Anton Pann, care a poposit în repetate rânduri aici ținând cursuri și de diaconul Coresi și tiparnița lui, care a oferit românilor cărți de o inestimabilă valoare, care au slujit în egală măsură Biserica și școala, cultura și Teologia.

Nimeni nu vorbește de slujbele înălțate în fața lui Dumnezeu zi și noapte de călugării și călugărițele din mănăstirile românești sau din diasporă pentru sănătatea copiilor și adulților, nimeni nu vorbește de slujbele înălțate de Biserică în memoria și spre pomenirea celor care au murit pentru libertatea și demnitatea noastră, „Pe eroii neamului căzuți pe toate câmpurile de luptă, care s-au jertfit pentru unitatea neamului și slava Sfintei noastre Biserici, pe eroii căzuți pe câmpurile de luptă pentru libertatea și demnitatea poporului român și pe toți cei care în perioada comunistă și-au pierdut viața în temnițe, în lagăre, în tănuite chinuri și în lupte prin munți, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăția Sa”.

Episcopul Miron Cristea, devenit Mitropolit-primat și apoi la 4 februarie 1925 Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a făcut parte din delegația românilor transilvăneni care a prezentat actul Unirii la București. Ca recunoaștere a meritelor sale în procesul unificării, Miron Cristea a fost ales de *Marele Colegiu Electoral*, în 1919, să ocupe scaunul rămas vacant de Mitropolit primat al Bisericii din România întregită. Un *cap* al Bisericii care a ajutat enorm ca România să existe în forma pe care o știm astăzi.

O altă știre repetată obsesiv la adresa părintelui Patriarh Daniel face referire la 4 obiecte liturgice pe care episcopul le poartă ca semne distinctive. Este vorba de: cârjă arhierască, mitră, crucea pectorală și engolpionul. La toate acestea se adaugă veșmintele arhieresti foarte criticate de mass-media. Se observă răutatea gratuită a unora, care accentuează și dezinformează continuu că aceste obiecte bisericesti ar fi de aur și că Biserica și slujitorii ei, trăiesc în

opulentă, plini de aur și cu mașini de lux. Trebuie să precizăm faptul că aceste mașini sunt puse la dispoziția delegațiilor din străinătate de către autorități. Astfel de mașini se folosesc rar și cu ocazia unor evenimente deosebite. La sfințirea Catedralei Mântuirii Neamului din anul 2018 s-au folosit ținând cont că la eveniment a participat Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului, acesta având rang de șef de stat.

O să detaliez de ce am spus răutatea gratuită. Aceste obiecte liturgice au fost purtate de toți patriarhii pe care i-a avut România, mai mult, de toți episcopii ortodocși din țară și străinătate. Nu îmi amintesc să se fi făcut atâtea ironii la adresa vrednicului de pomenire Patriarh Teoctist sau a Patriarhului Justinian, care și ei au purtat aceleași obiecte bisericești pe care orice vlădică le poartă. Ce să mai vorbim de faptul că Patriarhul Miron a făcut chiar și politică, în perioada 1 februarie 1938 – 6 martie 1939, a fost prim-ministru al României. Odinioară românii erau mai înțelegători și nu luau în bătaie de joc credința pentru care moșii și strămoșii noștri au murit. Unii dintre români au uitat inclusiv imnul țării noastre „Preoți cu crucea-n frunte căci oastea e creștină/ Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt”.

Engolpionul, mitra arhierescă, cârja sau toiagul arhieresc și crucea pectorală au o istorie milenară fiind de inspirație biblică, Biblia fiind *charta* de referință a creștinătății. Despre engolpion majoritatea specialiștilor liturgiști explică existența lui ca o preluare în creștinism a aceluși hoșen pe care îl foloseau arhierii Vechiului Testament și în care păstrau sortile sfinte: Urim și Tumim (Exod 28, 30)⁴. Alți teologi asociază engolpionul cu acele mici cutiuțe (relicvarii) în care se păstrau părțile de sfinte moaște și care erau purtate la piept de către stareții de mânăstiri iar mai apoi de către arhierii, încă din primele secole creștine. Oricine poate să caute pe internet să vadă cât costa un engolpion sau o cruce pectorală. Ele nu pot fi din aur la prețul de 400-500 de lei, nici măcar suflute cu aur nu sunt. La fabricarea lor se folosesc materiale inoxidabile care imită aurul. La toate acestea adăugăm faptul că aceste obiecte liturgice se moștenesc de la un episcop la altul, de la un patriarh la altul și că acestea nu sunt bunuri personale, ele rămânând în patrimoniul Parohiei, Episcopiei, Mitropoliei sau Patriarhiei. Conform Statutului pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române bunurile bisericești nu se pot înstrăina decât cu acordul Adunării Eparhiale sau Mitropolitane, dacă este cazul.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel rămâne o personalitate aparte nu numai în viața Bisericii Ortodoxe Române, ci și în viața socială și culturală românească. În urma Preafericirii Sale rămân zecile de biserici construite, așezămintele sociale, monahale și medicale care alină sufletele credincioșilor și care sprijină sănătatea trupei.

⁴ „În hoșenul judecății să pui Urim și Tumim; și vor fi acestea la inima lui Aaron, când va intra el în cortul adunării să se înfățișeze înaintea Domnului. Astfel va purta Aaron pururea la inima sa judecata fiilor lui Israel, înaintea Domnului”.